

แรงจูงใจของครูต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน
ระดับประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี และบทบาทของครูที่ควรจะเป็น
Teachers' Motivation to the Role of Overnutrition Prevention of
Primary School Students in Nonthaburi Province and the Role that
Teachers Should Be

นนทรี สัจจธรรม

อาจารย์ประจำคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

โทร.081-930-8397, E-mail: nosatt@rpu.ac.th

Nontraree Sajjathram

Lecturer, Faculty of Public Health, Rajapruk University

รับเข้า: 25 กุมภาพันธ์ 2563 แก้ไข: 25 มีนาคม 2563 ตอรับ: 15 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับแรงจูงใจของครูต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี 2) เจตคติของครูต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน 3) ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียนต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน 4) บทบาทของครูที่ควรจะเป็นต่อการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน รูปแบบการวิจัยผสมเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูระดับประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี 125 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ครู 10 คน แบบประเมินผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียน 18 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การประเมิน การตีความเนื้อหาจากการสัมภาษณ์ และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย โดยการพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ลักษณะงาน สัมพันธภาพระหว่างครูด้วยกัน การได้รับการยอมรับนับถือ และสภาพการทำงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน พบความสัมพันธ์ทางบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทุกด้าน 3) เจตคติของครูต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน พบว่า ครูเห็นด้วยอย่างมากกับการดำเนินงานระบบการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของนักเรียน การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และการจัด

อาหารกลางวันสำหรับนักเรียนในการป้องกันภาวะโภชนาการเกิน 4) บทบาทของครูที่ควรจะเป็นต่อการ
ป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน พบว่า เป็นบทบาทที่เหมาะสมระดับมาก

คำสำคัญ: แรงจูงใจของครู บทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกิน นักเรียนระดับประถมศึกษา
บทบาทของครูที่ควรจะเป็น

Abstract

The purposes of this research were to study 1) The level of motivation of the teachers on the role of overnutrition prevention of students, 2) The teachers' attitude on the role of overnutrition prevention of students, 3) School administrators' opinions and the parents of students on the role of preventing overnutrition among students, and 4) The role that teachers should be to the prevention of overweight students. The research model, mixed quantitative and qualitative research. The sample consisted of 125 primary school teacher in Nonthaburi Province by questionnaire. 10 teachers interviews, assessment forms for school administrators and parents of 18 people. Analyze quantitative data by percentage, average, standard deviation and correlations of variables. Qualitative data by percentage, mean, assessment, interpretation from interview. Build and inductive conclusion by describing the findings. 1) The level of motivation of teachers on the role of prevention of over nutrition job description the relationship between teachers together. Recognition and working conditions high level in all aspects. 2) The relationship between motivation in teacher performance on prevention of overweight role of students. There was no statistically significant positive relationship in all aspects. 3) Teachers' attitude on the role of overnutrition prevention found that the teacher highly agree and the role of overweight prevention in all aspects, namely the operation of the overnutrition prevention system of students monitoring of student nutritional status, school health promotion and lunch preparation for students to prevent over nutrition 4) The role of teachers should be towards the prevention of overweight students, found that it is a suitable role at a high level.

Keyword: teachers' motivation, role prevention for overweight students, primary education, the role of the teachers should be

บทนำ

ความอ้วนเป็นโรคชนิดหนึ่ง และเป็นปัญหาทางสาธารณสุขที่สำคัญ องค์การควบคุมและป้องกันโรคเรื้อรัง (Centers for Disease Control and Prevention: CDC) ได้ศึกษาเด็กอเมริกันพบว่า ร้อยละ 32 ของเด็กอ้วน เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นจะมีภาวะอ้วนร้อยละ 40 อีกทั้งเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ยังคงมีภาวะอ้วน ร้อยละ 75 ถึง ร้อยละ 80 (กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2557: 1) ในประเทศไทยพบว่า ภาวะเริ่มอ้วน และอ้วนของเด็กวัยเรียนยังคงอัตราที่สูง และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในเขตเมืองทุกภูมิภาค ทั้งนี้ พฤติกรรมการบริโภคมีผลต่อภาวะโภชนาการของเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งเด็กในวัยนี้จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และจิตใจอย่างรวดเร็ว กล่าวคือ เป็นระยะที่ร่างกายมีการเจริญเติบโต ต้องสร้างเซลล์เนื้อเยื่อ กระดูก ฟัน และอวัยวะอื่น ๆ อีกทั้งมีการเพิ่มของน้ำหนักตัวส่วนสูงต่อมต่าง ๆ ทำงานมากขึ้น จึงเป็นช่วงที่เด็กมีความต้องการสารอาหาร และพลังงานที่ค่อนข้างสูง ปัจจัยสำคัญของ โรคอ้วนในเด็กส่วนใหญ่เกิดจากการรับประทานอาหารมากกว่าเผาผลาญพลังงาน หรือมีการเคลื่อนไหวร่างกายน้อย เป็นผลให้โรคอ้วนในเด็กอุบัติสูงขึ้นมากในเวลาอันสั้น (ประไพ เดชคำณ, 2559: ออนไลน์) พฤติกรรมการบริโภคของเด็กส่งผลถึงประสิทธิภาพในการเรียน สติปัญญา และคุณภาพพลเมืองในอนาคต

จังหวัดนนทบุรี ปี พ.ศ.2557 พบเด็กที่มีภาวะโภชนาการเกิน 64,598 คน คิดเป็นร้อยละ 10.46 (กานดาวลี มาลีวงษ์ และคณะ, 2558:1) ซึ่งตัวชี้วัด ปี พ.ศ.2558 กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดให้ลดภาวะเริ่มอ้วนและอ้วน ในเด็กวัยเรียน ช่วงอายุ 5-14 ปี ไม่เกินร้อยละ 10 (สำนักโภชนาการ, 2557: 8) การที่เด็กจะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพได้นั้น จะต้องได้รับการเลี้ยงดูและส่งเสริมสุขภาพ ให้เหมาะสมกับวัยเมื่อสุขภาพดีจะส่งผลต่อการเรียนให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ดังนั้นโรงเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของเด็กทั้งด้านองค์ความรู้จากการเรียนการสอน รวมถึงการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพที่ดีให้กับเด็ก ครูผู้รับผิดชอบมีหน้าที่ในการจัดกิจกรรม/สนับสนุนให้ผู้เกี่ยวข้องมีการจัดกิจกรรม เพื่อนำไปสู่การลดปัญหาภาวะเริ่มอ้วนและอ้วน โดยการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน ตามบทบาท 4 ด้าน คือ การดำเนินงานระบบการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และการจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนเพื่อป้องกันภาวะโภชนาการเกิน ติดตาม และรายงานภาวะโภชนาการของนักเรียนที่มีปัญหาภาวะเริ่มอ้วน และอ้วน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเด็กอ้วนที่ยังไม่เป็นโรค โดยยังไม่แสดงอาการของโรคให้เห็น และกลุ่มเด็กอ้วนที่เป็นโรค มีความผิดปกติซึ่งถ่ายทอดทางพันธุกรรม เช่น มีลักษณะอ้วน มีไขมันในเซลล์มาก มีรอยปื้นดำที่คอ และรักแร้ เป็นต้น (สำนักโภชนาการ, 2557: 5-9)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของครูต่อการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานส่งเสริมให้นักเรียนให้เจริญเติบโตสมวัย อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการด้านร่างกาย และสมอง โดยนำทฤษฎีแรงจูงใจ ซึ่งเป็นปัจจัยที่จูงใจให้ผู้ปฏิบัติงาน ชอบ และรักงาน เกิดความพึง

พอใจ และมีกำลังใจในการทำงาน ส่งผลให้ครูปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอย่างเต็มความสามารถและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจของครูต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาเจตคติของครูต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และผู้ปกครองนักเรียนต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน
4. เพื่อศึกษาบทบาทของครูที่ควรจะเป็นต่อการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน

วิธีการวิจัย

1. นำแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจของเฮิร์ซเบิร์ก ประกอบด้วยองค์ประกอบหรือปัจจัย 2 ประการ ที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการทำงาน (นิติพล ภูตะโชติ, 2557: 188) ได้แก่ องค์ประกอบจูงใจ (Motivation Factors) และองค์ประกอบค้ำจุน (Maintenance Factors) หรือ องค์ประกอบสุขอนามัย (Hygiene Factors) เรียกว่าทฤษฎี 2 ปัจจัย (Herzberg et al, 1993) องค์ประกอบจูงใจ (Motivators Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง และเป็นปัจจัยที่จูงใจให้คนชอบ และรักงานซึ่งเป็นตัวการสร้างความพึงพอใจให้บุคคลในองค์การปฏิบัติงานกับองค์ประกอบสุขอนามัย (Hygiene Factors) ซึ่งเป็นปัจจัยที่ป้องกันและลดความรู้สึกไม่พอใจในการทำงาน (ชนิตา จิตตรุทธะ, 2560: 221) โดยศึกษาเฉพาะ 4 ด้าน คือ ปัจจัยจูงใจ ด้านลักษณะของงาน (Work It Self) น่าสนใจ ต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำลายให้ลงมือทำ หรือเป็นงานที่มีลักษณะท้าทายตั้งแต่ต้นจนจบโดยลำพัง และด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) จากบุคคลในหน่วยงานหรือบุคคลอื่น ๆ ที่มาขอคำปรึกษากับองค์ประกอบสุขอนามัย (Hygiene Factors) ได้แก่ สัมพันธภาพกับผู้ร่วมงาน (Interpersonal Relation, Subordinate, Peers) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ดี และเข้าใจซึ่งกันและกัน และด้านสภาพการทำงาน (Working Condition) สภาพทางกายภาพ เช่น แสง เสียง อากาศ รวมทั้งลักษณะสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่สนับสนุนการทำงาน

2. การประยุกต์บทบาทของครูต่อการป้องกันภาวะโภชนาการของนักเรียน ประกอบด้วย 4 บทบาท คือ การดำเนินงานระบบการป้องกันภาวะโภชนาการของนักเรียน โดยที่โรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของเด็กทั้งด้านองค์ความรู้จากการเรียนการสอน รวมถึงการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพที่ดีให้กับเด็ก ซึ่งต้องดำเนินการอย่างมีระบบ การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ และติดตามภาวะโภชนาการของนักเรียน ค้นหาปัญหาภาวะเริ่มอ้วนในวัยเรียน เพื่อทราบแนวโน้มการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย การดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโดยการพัฒนาที่มีความครอบคลุมทุกมิติด้านสุขภาพและสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของทุกคนในโรงเรียนและชุมชน ให้สามารถนำความรู้และ

ทักษะด้านสุขภาพมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ปลุกฝังเจตคติ ฝึกทักษะและพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม (สำนักส่งเสริมสุขภาพ, 2558: 1) และการจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน โดยคำนึงถึงพลังงานสารอาหารที่นักเรียนต้องการเพื่อการเจริญเติบโตของร่างกายหากมีภาวะโภชนาการเกิน จะช่วยให้สามารถควบคุมน้ำหนักได้ (สำนักโภชนาการ, 2557: 17-22)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร คือ ครูระดับประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 จำนวน 30 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษานนทบุรี เขต 1, 2560: ออนไลน์) ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียนซึ่งมีนักเรียนในปกครองศึกษาอยู่ในโรงเรียน สังกัดของกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนนั้น

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลเชิงปริมาณ สุ่มจากครูระดับประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 โรงเรียน สุ่มเลือกโดยการจับสลากเลือก 10 โรงเรียน มีจำนวนครู 186 คน (ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560) คำนวณกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ Krejcie and Morgan (1970 อ้างถึงใน วรณี แกมเกตุ, 2551: 283) ได้ 125 คน กำหนดโรงเรียนละ 13 คน ในจำนวน 10 โรงเรียน โดยนับเรียงลำดับรายชื่อ ตั้งแต่ 1 ถึง 13 เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืน และคัดเลือกชุดที่มีความสมบูรณ์ ได้ครบ 125 ชุด

ข้อมูลเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม การสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน คือ

1. ครูระดับประถมศึกษา คัดเลือกโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากการแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดนนทบุรี 6 อำเภอ จับสลาก สุ่มกลุ่มตัวอย่าง 1 อำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่างอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี คัดเลือกครูระดับประถมศึกษาแบบเจาะจง คือ ครูโรงเรียนอนุบาลบางใหญ่ โรงเรียนวัดบางรักใหญ่ โรงเรียนวัดอินทร์ และโรงเรียนวัดตำหนักเหนือ โรงเรียนละ 4 คน รวม 16 คน

2. ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ/ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้ปกครองนักเรียน โดยกำหนดจากการแบ่งเขตการปกครอง จังหวัดนนทบุรี 6 อำเภอ สุ่มเลือก 3 อำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่าง อำเภอปากเกร็ด อำเภอบางใหญ่ และอำเภอบางบัวทอง และคัดเลือกกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน 10 โรงเรียน จาก 3 อำเภอ คือ อำเภอปากเกร็ด ได้แก่ โรงเรียนวัดสลักเหนือ โรงเรียนวัดตำหนักเหนือ โรงเรียนสามัคคีวิทยา จำนวน 3 คน อำเภอบางบัวทอง คือ โรงเรียนชุมชนวัดบางไผ่ โรงเรียนวัดบางรักใหญ่ จำนวน 3 คน อำเภอบางใหญ่ คือ โรงเรียนวัดอินทร์ โรงเรียนอนุบาลบางใหญ่ โรงเรียนบ้านใหม่ และโรงเรียนชุมชนวัดบางโค 4 คน รวมผู้ประเมินทั้งสิ้น 10 คน

3. กลุ่มผู้ปกครองนักเรียนที่มีนักเรียนศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดของกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 10 โรงเรียน การสุ่มตัวอย่างผู้ปกครองนักเรียนแบบบังเอิญ โดยกำหนดระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน ไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ รวม 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามแรงจูงใจของครูต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน สร้างโดยผู้วิจัยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อความถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item Objective-Congruence: IOC) ได้ค่า IOC ของแบบสอบถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.67–1.00 โดยมีค่า IOC ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.80 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลการตรวจสอบแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.84 จึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

แบบสัมภาษณ์ เจตคติของครูต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน ลักษณะกึ่งโครงสร้าง โดยประยุกต์บทบาทของครูต่อการป้องกันภาวะโภชนาการของนักเรียนใน 4 บทบาท คือ การดำเนินงานระบบการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และการจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนเพื่อป้องกันภาวะโภชนาการเกิน

แบบประเมินบทบาทของครูต่อการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน ผู้ตอบ คือผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียน แบบสัมภาษณ์ลักษณะโครงสร้าง โดยแนวทางจากการสัมภาษณ์ครู

การตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องและตรงตามเนื้อหา และได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามโดยผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตให้ครูในสังกัดให้ข้อมูลในแบบสอบถาม และเดินทางไปชี้แจงรายละเอียด นัดหมายการเก็บข้อมูล เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืน และคัดเลือกชุดที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 125 ชุด กรณีที่เก็บแบบสอบถามไม่ครบ ขอให้จัดส่งกลับทางไปรษณีย์

2. แบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนขอเข้าสัมภาษณ์ครูโรงเรียนละ 4 คน การคัดเลือกตัวแทนครูเข้ารับการสัมภาษณ์แต่ละโรงเรียนอยู่ในดุลยพินิจของผู้อำนวยการโรงเรียนที่จะมอบหมาย และนัดวันเข้าดำเนินการสัมภาษณ์ครูแบบกลุ่มทั้ง 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน รวม 16 คน

3. แบบประเมินบทบาทของครู โดยผู้บริหารโรงเรียน และกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน เก็บข้อมูลโดยส่งแบบประเมินล่วงหน้า สำหรับผู้บริหารโรงเรียน และนัดหมายเข้าพบ อธิบายรายละเอียด และขอ

ประเมิน ซึ่งได้รับการตอบรับ จำนวน 8 โรงเรียน กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน เก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยพบ ผู้ปกครองที่มารับนักเรียนในช่วงใกล้เลิกเรียน สร้างสัมพันธภาพและขออนุญาตให้ผู้ปกครองนักเรียนที่มี คุณสมบัติตรงกับเกณฑ์ คือ ระดับการศึกษาสูงสุดไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 10 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถาม แรงจูงใจต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน 4 ด้าน คือ ลักษณะของงาน สัมพันธภาพระหว่างครูผู้ร่วมงาน การได้รับการยอมรับนับถือ และสภาพการทำงาน วิเคราะห์ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ เจตคติของครูต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน และแบบประเมินบทบาทของครูต่อการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน วิเคราะห์ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย วิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ และการประเมิน การตีความ และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) สรุปเป็นข้อความแบบบรรยาย

ผลการวิจัย

คุณลักษณะทั่วไป กลุ่มตัวอย่างเป็นครูเพศหญิง ร้อยละ 83.20 อายุระหว่าง 20-30 ปี ร้อยละ 40.00 รองลงมาอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 34.40 สถานภาพสมรสเป็นโสด ร้อยละ 57.60 สมรส ร้อยละ 37.60 การศึกษาปริญญาตรีสูงสุด ร้อยละ 79.20 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 15.20 ระยะเวลาปฏิบัติงานระหว่าง 1-10 ปี ร้อยละ 68.00 รองลงมาระหว่าง 11-20 ปี ร้อยละ 19.20 ระหว่าง 21-30 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 12.80 เป็นครูประจำชั้น ร้อยละ 73.60 และรับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ ร้อยละ 40.00

1. แรงจูงใจของครูต่อการปฏิบัติงานป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน 4 ด้าน พบว่า ลักษณะงานการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน ครูส่วนใหญ่เห็นว่าการแก้ปัญหาภาวะโภชนาการที่มีความหลากหลายช่วยให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{x}$ = 4.33, SD=0.77) เป็นงานที่ใช้ความรู้ความสามารถ ($\bar{x}$ = 4.37, SD=0.67) ครูต้องมีความอดทน และเข้าใจถึงจิตวิทยาของเด็กวัยเรียน ($\bar{x}$ = 4.26, SD=0.69) สร้างความกระตือรือร้นในการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ($\bar{x}$ = 4.18, SD=0.74) และเห็นว่าเป็นงานที่น่าสนใจและท้าทาย ($\bar{x}$ = 4.03, SD=0.83) การทำงานมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ($\bar{x}$ = 4.19, SD=0.78) ครูมีการพูดคุยและปรึกษาหารือระหว่างกัน ($\bar{x}$ = 4.31, SD=0.57) ผู้ร่วมงานให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน ($\bar{x}$ = 4.19, SD=0.78) มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูด้วยกัน ($\bar{x}$ = 4.21, SD=0.70) และครูทุกคนร่วมกันทำงานให้เกิดความสำเร็จ ($\bar{x}$ = 4.19, SD=0.70) การได้รับการยอมรับนับถือ พบว่า ผู้ปกครองขอคำปรึกษาเรื่องภาวะโภชนาการของนักเรียน ($\bar{x}$ = 3.58, SD=0.92) การยอมรับนับถือจากผู้ปกครองนักเรียน ($\bar{x}$ = 3.71, SD=0.89) และการยอมรับใน

ความสามารถจากผู้ร่วมงาน ($\bar{x}$ =3.70, SD=0.88) ความร่วมมือของผู้ปกครองในการแก้ปัญหาภาวะโภชนาการของนักเรียน ($\bar{x}$ =3.48, SD=0.89) และสภาพการทำงานทั้งภายในและภายนอกอาคาร มีความสะอาดสวยงาม ($\bar{x}$ =4.02, SD=0.75) บรรยากาศแวดล้อมช่วยให้เกิดความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ($\bar{x}$ =3.99, SD=0.76) สถานที่ทำงานเป็นสัดส่วน ($\bar{x}$ =3.90, SD=0.81) สิ่งแวดล้อมของการทำงานช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน ($\bar{x}$ =3.90, SD=0.75) ความพร้อมของอุปกรณ์การทำงานป้องกันภาวะโภชนาการของนักเรียน ($\bar{x}$ =3.64, SD=0.68)

ระดับแรงจูงใจต่อการปฏิบัติงานป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน 4 ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน

แรงจูงใจ	$\bar{x}$	SD	ระดับแรงจูงใจ
ด้านลักษณะงาน	4.20	0.74	มาก
ด้านสัมพันธภาพระหว่างครูด้วยกัน	4.22	0.69	มาก
ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	3.62	0.90	มาก
ด้านสภาพการทำงาน	3.89	0.76	มาก

ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน พบความสัมพันธ์ทางบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทั้ง 4 ด้าน กล่าวคือ ด้านลักษณะงาน (r =.016) ด้านสัมพันธภาพระหว่างครูด้วยกัน (r =.039) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (r =.050) และด้านสภาพการทำงาน (r =.105) รายละเอียดความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน

ปัจจัย	การปฏิบัติของครูที่มีต่อการป้องกันภาวะโภชนาการเกิน	
	r	p-value
ด้านลักษณะงาน	0.016	0.861
ด้านสัมพันธภาพ	0.039	0.669
ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	0.050	0.578
ด้านสภาพการทำงาน	0.105	0.243

2. เจตคติของครูต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เพศหญิง ร้อยละ 62.50 เพศชาย ร้อยละ 37.50 อายุระหว่าง 24-29 ปี ร้อยละ 50.00 รองลงมาอายุระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 31.25 ปี อายุระหว่าง 40-49 ปี ร้อยละ 6.25 สถานภาพโสด ร้อยละ 62.50 สมรส ร้อยละ 37.5 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 100.00 อายุการปฏิบัติงาน 1 ปี ร้อยละ 50.00 รองลงมาอายุการปฏิบัติงาน 3 ปี ร้อยละ 25.00 เป็นครูประจำชั้น ร้อยละ 100.00 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ ร้อยละ 62.50 เจตคติต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน ทั้ง 4 ด้าน คือ

2.1 การดำเนินงานระบบการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน เป็นการค้นหาปัญหาภาวะโภชนาการของนักเรียน โดยชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง ครูเห็นด้วยร้อยละ 81.25 ประเมินภาวะโภชนาการของนักเรียน เห็นด้วยร้อยละ 81.25 รายงานภาวะ โภชนาการของนักเรียนให้ผู้บริหารทุกระดับรับทราบ เห็นด้วยร้อยละ 100 ควบคุมการจัดอาหารกลางวัน อาหารว่าง นม ขนม และเครื่องดื่มในโรงเรียนให้ได้มาตรฐานโภชนาการ ร้อยละ 100 จัดให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ และขอความร่วมมือผู้ขายอาหารรอบเขตโรงเรียนให้จำหน่ายอาหารที่มีคุณค่าลดอาหารที่มีรสหวาน มัน เค็ม ร้อยละ 75.00 จัดตั้งคณะกรรมการควบคุมการจัดอาหารในโรงเรียนให้มีมาตรฐาน ร้อยละ 75.00 จัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนที่บูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับโภชนาการ สอดคล้องกับการเรียนรายวิชาอื่น ๆ ร้อยละ 87.50 และดำเนินการวางแผนจัดทำโครงการลดปัญหาภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนในนักเรียน ร้อยละ 100 โดยภาพรวมครู เห็นด้วยร้อยละ 87.50 ซึ่งอยู่ในระดับ 5 หมายถึง คุณครูส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีเป็นอย่างมากต่อการดำเนินงานระบบการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน

2.2 การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของนักเรียน โดยชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงทุก 3 เดือน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการประเมินการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของนักเรียน ร้อยละ 93.75 นำผลการประเมินพฤติกรรมบริโภคอาหารของนักเรียนแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ ร้อยละ 87.50 จัดประชุมทีมงานวางแผนแก้ไขปัญหา เมื่อพบว่านักเรียนกลุ่มเสี่ยงต่อภาวะโภชนาการเกิน ร้อยละ 87.50 ติดตามการดำเนินงาน และรายงานผลภาวะโภชนาการของนักเรียนตามลำดับชั้น ร้อยละ 87.00 ในภาพรวมครู เห็นด้วยร้อยละ 89.06 ซึ่งอยู่ในระดับ 5 หมายถึง ครูส่วนใหญ่มีเจตคติอย่างมากกับบทบาทการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของนักเรียน

2.3 การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย พบว่าดำเนินการให้นักเรียนชั่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูง เทียบกับกราฟแสดงเกณฑ์อ้างอิงการเจริญเติบโต ร้อยละ 93.75 รวบรวมรายชื่อนักเรียนที่มีปัญหา ภาวะเริ่มอ้วน อ้วน ผอม และเตี้ย เพื่อการแก้ไข ติดตามประเมินซ้ำทุกเดือน ร้อยละ 87.50 ดูแลนักเรียนทุกคนให้ได้รับประทานอาหารกลางวันทุกวัน และที่ไม่ได้รับอาหารเช้า ร้อยละ 75.00 ควบคุมให้มีการจำหน่ายหรือจัดทำอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการ

ร้อยละ 87.50 จัดอาหารเสริม เช่น นม นมถั่วเหลือง ถั่วเขียวต้มน้ำตาล สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ร้อยละ 87.50 จัดให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยปลูกพืชผักสวนครัว เช่น คื่นช่าย พริก โหระพา เพื่อใช้ในการประกอบอาหาร ร้อยละ 75.00 ขอจิตอาสา และผู้ปกครองนักเรียน จัดทำอาหารให้นักเรียน ร้อยละ 75.00 จัดกิจกรรมออกกำลังกายเป็นกรณีพิเศษ เช่น จัดค่ายเด็กอ้วน ร้อยละ 75.00 ประเมินภาวะการเจ็บป่วยของเด็กนักเรียนทุกคน และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ ร้อยละ 100 ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ โดยส่งเสริมให้นักเรียนออกกำลังกายเพื่อสุขภาพอย่างน้อยวันละ 60 นาที สัปดาห์ละ 3 วัน ร้อยละ 87.50 จัดให้มีการจัดตั้งชมรมออกกำลังกาย ในโรงเรียน โดยเชิญชวนผู้ปกครอง และกรรมการชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาของโรงเรียน ร้อยละ 87.50 ให้มีการจัดสิ่งแวดล้อม บริเวณโรงเรียนให้สะอาดร่มรื่นเหมาะสมต่อการส่งเสริมสุขภาพ ร้อยละ 87.50 จัดให้นักเรียนทดสอบสมรรถภาพทางกาย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง และแจ้งผลการทดสอบให้นักเรียนทราบทุกครั้ง ร้อยละ 100 จัดกิจกรรมควบคุมน้ำหนักให้นักเรียนที่ผลการทดสอบไม่ได้ตามเกณฑ์อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ร้อยละ 87.50 เจตคติการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ในภาพรวม ร้อยละ 86.16 ซึ่งอยู่ในระดับ 5 หมายถึง คุณครู เห็นด้วยเป็นอย่างมากกับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

2.4 การจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนในการป้องกันภาวะโภชนาการเกิน โดยให้รับประทานข้าวกล้องแทนข้าวขาวมี้อกลางวันทุกวัน ร้อยละ 100 จำกัดอาหารประเภทแป้ง และไขมัน เพิ่มอาหารที่มีกากใยสูง ผัก และผลไม้ที่มีสารอาหารทดแทน เช่น แคลเซียม ธาตุเหล็ก วิตามิน แร่ธาตุอื่น ๆ ร้อยละ 100 จัดชุดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน โดยเลือกเนื้อสัตว์ไขมันต่ำ เช่น ปลา ไก่ กุ้ง และเนื้อหมูที่ไม่ติดมัน ร้อยละ 87.50 แนะนำให้ผู้ปกครองจัดอาหารในวันหยุด โดยเพิ่มปริมาณผักทุกมื้อ ร้อยละ 75.00 ภาพรวมเจตคติของครูต้อบพบาทการจัดอาหารกลางวันร้อยละ 90.63 ซึ่งอยู่ในระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยเป็นอย่างมาก

3. การประเมินความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียน

คุณลักษณะทั่วไปของผู้ประเมิน เพศชาย ร้อยละ 16.7 เพศหญิง ร้อยละ 83.30 อายุระหว่าง 25-35 ปี มากที่สุด ร้อยละ 33.40 ตั้งแต่ 56 ปี ร้อยละ 27.80 และ อายุระหว่าง 46-55 ร้อยละ 16.60 ผู้ประเมินเป็นผู้ปกครองนักเรียน ร้อยละ 55.50 รองลงมา คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ร้อยละ 22.20 และผู้อำนวยการโรงเรียนกับรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 11.10

การประเมินบทบาทของครูต่อการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบการป้องกันภาวะโภชนาการของนักเรียนระดับมากที่สุด และด้านอื่น ๆ ระดับมาก ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 บทบาทของครูต่อการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน

ข้อความ	$\bar{X}$	SD	การแปลผล
1. บทบาทการดำเนินงานระบบการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน	4.53	0.55	มากที่สุด
2. บทบาทการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของนักเรียน	4.44	0.69	มาก
3. บทบาทการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	4.41	0.62	มาก
4. บทบาทการจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนเพื่อป้องกันภาวะโภชนาการ	4.28	0.68	มาก
รวม	4.42	0.60	มาก

4. บทบาทของครูที่ควรจะเป็นต่อการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน

เจตคติของครูในมุมมอง หรือความรู้สึกต่อบทบาทที่เป็นภารกิจที่สำคัญร่วมกับการประเมินความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อนำไปสู่บทสรุปของบทบาทของครูที่ควรจะเป็น โดยหาค่าเฉลี่ยรวมของทั้ง 2 เหตุการณ์ และแปลผล พบว่า ส่วนใหญ่มีความเห็นต่อบทบาทของครูที่ควรจะเป็นในระดับมาก ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 บทบาทของครูที่ควรจะเป็นต่อการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน

บทบาทของครูต่อการป้องกันภาวะโภชนาการเกิน	ระดับเจตคติของครู	ระดับการประเมิน	คะแนนเฉลี่ยรวมและการแปลผล
1. การดำเนินงานระบบการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน	4.38	4.53	4.46 (มาก)
2. การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของนักเรียน	4.45	4.44	4.44 (มาก)
3. การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ	4.31	4.42	4.36 (มาก)
4. การจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนในการป้องกันภาวะโภชนาการเกิน	4.51	4.28	4.39 (มาก)
รวม	4.41	4.42	ระดับมาก

ข้อเสนอแนะของครู

1. ควรมีการประชุมชี้แจงบทบาทการดำเนินงานระบบการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียนเพื่อให้เข้าใจตรงกัน

2. ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมดูแลจัดสิ่งแวดล้อม บริเวณโรงเรียนให้สะอาดร่มรื่นให้เหมาะสมต่อการส่งเสริมสุขภาพ และการออกกำลังกายใช้พลังงานส่วนเกินให้มีประโยชน์ ควรเชิญ อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาของโรงเรียนด้วย

3. บทบาทการจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน ควรควบคุมการจัดซื้ออาหารที่นำมาปรุง ประกอบโดยเลือกอาหารประเภทผัก และเนื้อสัตว์ สดสะอาด ปราศจากสารพิษ เช่น พอร์มาลีน หรือ บอแรกซ์ เป็นต้น

อภิปรายผล

ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ลักษณะงานป้องกันภาวะโภชนาการของนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูด้วยกัน การได้รับการยอมรับนับถือ และสภาพการทำงานระดับมากทั้ง 4 ด้าน เนื่องจากลักษณะงาน และสัมพันธภาพระหว่างครูด้วยกันเป็นปัจจัยจูงใจสูงสุดต่อการปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับ การได้รับการยอมรับนับถือ และสภาพการทำงาน สอดคล้องกับ Khemmarat Yaemkhayai (2017: ออนไลน์) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอ แก้วเลี้ยว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ลักษณะของงาน และการยอมรับนับถือจากผู้ร่วมงาน สอดคล้องกับ Tongtavee, K. (2016: ออนไลน์) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โรงเรียนบางมดวิทยา (สีสุกหาวตจวนอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะงาน การได้รับการยอมรับ และสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

2. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน พบความสัมพันธ์ทางบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทั้ง 4 ด้าน โดยได้รับการยอมรับนับถือในความสามารถจากผู้ร่วมงาน และผู้ปกครองนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}$ = 3.62, SD=0.90) เนื่องจากผู้ปกครองขอรับคำปรึกษาจากครู ค่อนข้างน้อย เช่นเดียวกับสภาพการทำงาน ($\bar{x}$ = 3.89, SD=0.76) เนื่องจากอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการทำงานไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ป้องกันและลดความรู้สึกไม่พอใจในการทำงาน จึงไม่ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในระดับสูง แตกต่างจากการศึกษาของ เจตนิพิฐ สุจิระกุล และคณะ (2557: 98) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู ความแปรปรวน ร้อยละ 68.0 สอดคล้องกับการศึกษาของ จุติพร จินาพันธ์ และ สุภายู ธีรวณิช ตระกูล (2560: 277) ศึกษาแรงจูงใจของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 พบว่า แรงจูงใจของครูด้านลักษณะงานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ในระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง .71 ถึง .95 ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

3. เจตคติของครูต่อบทบาทการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน พบว่า ครูเห็นด้วยอย่างมากกับบทบาททุกด้าน คือ การดำเนินงานระบบการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และการจัดอาหารกลางวัน สำหรับนักเรียนในการป้องกันภาวะโภชนาการเกิน

4. การประเมินบทบาทของครูต่อการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียนประเมินบทบาทของครู ด้านการดำเนินงานระบบการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน ระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่น ๆ ระดับมาก คือ การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และการจัดอาหารกลางวัน สำหรับนักเรียน

5. บทบาทของครูที่ควรจะเป็น พบว่า คณะกรรมการ และการแปลผลระดับเจตคติของครู และระดับการประเมินบทบาทของครูต่อการป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ การป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยการค้นหาปัญหาภาวะโภชนาการ การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ประเมินภาวะโภชนาการ และรายงานให้ผู้บริหารทุกระดับ รับทราบ ควบคุมการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนให้ได้มาตรฐานโภชนาการ ขอความร่วมมือผู้ขายอาหารรอบเขตโรงเรียนให้จำหน่ายอาหารที่มีคุณค่า จัดตั้งคณะกรรมการควบคุมการจัดอาหารในโรงเรียน จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนที่บูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับโภชนาการกับรายวิชาอื่น ๆ วางแผนจัดทำโครงการลดภาวะเริ่มอ้วนและอ้วน บทบาทการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของนักเรียน โดยนำผลการชั่งน้ำหนัก และส่วนสูงเทียบกับเกณฑ์การเจริญเติบโต และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ วางแผนแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยงต่อภาวะโภชนาการเกิน โดยแจ้งให้ผู้ปกครองทราบและรายงานตามลำดับชั้น บทบาทการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ หากนักเรียนมีภาวะเริ่มอ้วน และอ้วน ควรจัดกิจกรรมค่ายเด็กอ้วน ติดตามประเมินซ้ำทุกเดือน ให้มีการจัดตั้งชมรมออกกำลังกาย และส่งเสริมให้นักเรียนออกกำลังกายอย่างน้อยวันละ 60 นาที สัปดาห์ละ 3 ครั้ง โดยเชิญผู้ปกครอง และกรรมการชุมชนเข้าร่วม กิจกรรมกีฬาของโรงเรียน ให้นักเรียนทดสอบสมรรถภาพทางกาย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง หากผลการทดสอบไม่ได้ตามเกณฑ์ ควรจัดกิจกรรมควบคุมน้ำหนัก และจัดอาหารกลางวันโดยคำนึงถึงพลังงาน สารอาหารเพื่อการเจริญเติบโตของร่างกาย ลดอาหารแปรรูป และไขมัน ให้รับประทานข้าวกล้อง แทนข้าวขาวมื้อกลางวันทุกวัน เพิ่มผัก และผลไม้ เลือกลูกไม้สดผลไม้แช่เย็น เช่น ปลา กุ้ง และเนื้อหมูไม่ติดมัน เป็นต้น และแนะนำผู้ปกครองจัดอาหารในวันหยุด โดยเพิ่มปริมาณผักทุกมื้อ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. โรงเรียนระดับประถมศึกษาควรนำรูปแบบการดำเนินงานป้องกันภาวะโภชนาการเกินของนักเรียน ซึ่งเป็นบทบาทของครู ทั้ง 4 ด้าน ไปประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

2. ควรจัดสภาพการทำงาน ทั้งทางกายภาพ เช่น แสง เสียง อากาศ ลักษณะสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ที่จำเป็นต่อการทำงาน และการเรียนการสอน ให้สามารถสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงสิ่งแวดล้อมภายในห้องพักที่เป็นสัดส่วน และมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

3. จัดให้มีการอบรมภาวะโภชนาการ ให้กับ นักเรียนและผู้ปกครอง ให้ตระหนักถึงปัญหา และเห็นความสำคัญของโภชนาการเพื่อจะได้ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา และควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาภาวะโภชนาการเกินของนักเรียนระดับประถมศึกษาให้ครอบคลุมทุกระดับชั้นเรียน เพื่อค้นหาความเสี่ยง และวางแผนการดูแลนักเรียนที่มีภาวะโภชนาการเกิน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยประเมินความสามารถทางสุขภาพของครูระดับประถมศึกษา โดยเน้นความสามารถ ความรอบรู้ด้านภาวะโภชนาการของเด็กวัยเรียน เพื่อให้ครูเกิดความมั่นใจ เป็นที่ยอมรับนับถือจากผู้ร่วมงาน และผู้ปกครองนักเรียนที่มาขอคำปรึกษา

เอกสารอ้างอิง

กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2557). **คู่มือประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพสำหรับเด็กและเยาวชนไทยที่มีน้ำหนักเกิน.**

กานดาวลี มาลีวงศ์ และคณะ. (2558). รายงานการตรวจราชการเขต 4 ปี 2558. กระทรวงสาธารณสุข. จากรายงานการเฝ้าระวังภาวะการเจ็บป่วยเฉียบพลันของนักเรียนปีการศึกษา 2557. กระทรวงสาธารณสุข.

จุติพร จินาพันธ์ และ สมอายุ อีรวณิชตระกูล. (2560). แรงจูงใจของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18. **วารสารศึกษาศาสตร์**, 28(2): 67-283.

เจตนิพิฐ สุจิระกุล และคณะ. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อชีวิตการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**, 11(20) มกราคม-มิถุนายน 2557: 98-109.

ชนิดา จิตตรุทธะ. (2560). **วัฒนธรรมองค์การ ปัจจัยสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิติพล ภูตะโชติ. (2557). **พฤติกรรมองค์การ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประไพ เดชคำรณ. (2559). **โรคอ้วนในเด็ก**. ค้นเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2560, จาก <https://www.chiangmaihealth.go.th/cmphoweb/document/160817147141801012.df>

- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นนทบุรี เขต 1. (2560). ค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2560, จาก <https://nonedu1.org/index.php>
- สำนักโภชนาการ. (2557). **แนวทางการควบคุมป้องกันภาวะอ้วนในเด็กวัยเรียน**. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำนักส่งเสริมสุขภาพ. (2558). **คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2558**. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- Herzberg, F., Mausner, B. and Snyderman B.B. (1993). **The Motivation to Work**. New Brunswick: Transaction.
- Khemmarat Yaemkhayai. (2017). Retrieved on 15th August, 2018, from <https://prezi.com/6qiuhtddha6b/presentation/>
- Tongtavee, K. (2016). **Educational Management**. Retrieved on 1st December, 2017, from http://www.kruinter.com/show.php?id_quiz=4115&p=1.